

UNESCO Chair
on Engineering
Education

نوآوری آموزشی

بازنگری نحوه ارزیابی کیفیت تدریس اساتید توسط دانشجویان

نظرخواهی از دانشجویان، در مورد عملکرد اساتید، از دیرباز معمول بوده است. تا چند سال پیش نظرخواهی‌ها به صورت کاغذی و در یکی از آخرین جلسات درس صورت می‌گرفت ولی امروزه این نظرخواهی بیشتر به صورت الکترونیکی صورت می‌گیرد. به دنبال دریافت گزارش‌های متعدد در مورد میزان اعتبار نظرخواهی‌های الکترونیکی، مراتب در شورای راهبردی کرسی یونسکو در آموزش مهندسی به بحث گذارده شد و گفته شد که:

۱. دانشجویان نظرخواهی الکترونیکی را با رغبت و دقت انجام نداده و در مواردی یکی از دوستان را مأمور می‌کنند که برگه‌های نظرخواهی الکترونیکی را پر نماید.
 ۲. گروهی از دانشجویان اعتقادی به مفید و اثربخش بودن نظرخواهی‌ها ندارند و انجام آنرا چیزی جز اتلاف وقت نمی‌دانند. دانشجویان می‌گویند ما هر نظری را بدهیم هیچ تغییری به دنبال نخواهد داشت.
 ۳. بسیاری از دانشجویان با اجباری بودن شرکت در نظرخواهی موافق نیستند و معتقدند که نتیجه نظرخواهی از کسانی که به اجبار در این فرایند شرکت کرده‌اند، اعتبار کافی ندارد.
 ۴. دانشجویان از بیم آنکه استاد قبل از رد کردن نمره درس از نتیجه نظرخواهی مطلع شود، گاه نظرات واقعی خود را منعکس نمی‌کنند.
 ۵. به نظر گروهی از اساتید، سیستم قبلی نظرخواهی کاغذی از دانشجویان و سپس ورود نتایج به کامپیوتر توسط کارشناس آموزش، گرچه زمانبرتر و پرهزینه‌تر است، ولی نتایج معتبرتری به همراه داشته است.
 ۶. به نظر اساتید تعداد سؤالات نظرخواهی کنونی، که در کادر زیر آمده، زیاد و نحوه ارائه آنها نیز در مواردی نارساست.
- ___ برخی سؤالات نامناسب‌اند و دانشجویان نمی‌توانند در مورد آنها نظرات قابل اطمینانی ارائه دهند. (مثل سوال‌های ۱، ۲، ۳، ۱۰)
- ___ برخی سؤالات، حداقل در برخی از دروس، به‌ویژه در دروس علوم پایه و اصلی، چندان موضوعیت ندارند (مثل سؤال ۶)
- ___ برخی سؤالات با هم فصل مشترک دارند و می‌توانند در هم ادغام شوند (مثل سؤال‌های ۱۳، ۱۴، ۱۵)

سؤالات کنونی پرسشنامه ارزیابی اساتید توسط دانشجویان

۱. تسلط استاد بر موضوع درس
۲. دانش عمومی استاد در رشته تحصیلی
۳. جامع‌نگری و ژرفاندیشی استاد در ارائه مباحث
۴. توانایی انتقال مطالب اساسی درس
۵. داشتن طرح درس مناسب و جامعیت و پیوستگی در ارائه مطالب
۶. کوشش برای طرح مباحث جدید و استفاده از منابع روزآمد
۷. تناسب راهبردها و شیوه‌های آموزش با اهداف درس
۸. استفاده از شیوه‌های ارزشیابی مناسب از دانشجویان با توجه به اهداف درس
۹. شرکت دادن دانشجویان در مباحث درس
۱۰. ایجاد انگیزه و رغبت در دانشجویان جهت تحقیق و مطالعه
۱۱. نحوه مدیریت کلاس (نظم و زمان)
۱۲. امکان ارتباط (حضور و غیرحضور) با استاد در خارج از کلاس
۱۳. آداب و رفتار اجتماعی با دانشجویان و احترام متقابل
۱۴. واکنش منطقی و معقول به پیشنهادهای، انتقادات و دیدگاه‌های دانشجویان
۱۵. گشاده‌رویی استاد و تکریم دانشجویان

برای رفع چالش‌های فوق پیشنهادهای زیر عرضه می‌شود:

۱. تعداد سؤال‌های پرسشنامه نظرخواهی، تا حد امکان کاهش یابد و سؤال‌های آن بازنگری شود (پرسشنامه پیشنهادی جدید پیوست است).
۲. تنها به نتیجه نظرخواهی الکترونیکی اکتفا نشده و با تماس و نظرخواهی مستقیم از دانشجویان نخبه و فعال هر کلاس، اطلاعات دقیق‌تری در مورد فعالیت‌های آموزشی اساتید و دروس آنها کسب گردد (به این منظور پیشنهاد آموزشی «فهرست تشویق دانشکده» پیشنهاد شده است).
۳. در صورت امکان پرسشنامه نظرخواهی از دانشجویان کارشناسی و تحصیلات تکمیلی (یا دروس کارشناسی و تحصیلات تکمیلی) متفاوت باشد.
۴. یک پرسشنامه جداگانه برای نظرخواهی از دانش‌آموختگان و کسب نظرات و پیشنهادات آنها در مورد کل برنامه و نقاط قوت و ضعف آن طراحی شود.
۵. برای دستیابی به اطلاعات دقیق‌تر، بروی نتیجه نظرخواهی‌ها تحلیل آماری صورت گیرد (حذف داده‌های خارج از ردیف، توجه به تصادفی بودن پاسخ‌ها، توزیع نرمال آنها، و ...).
۶. استفاده از نتایج نظرخواهی هدفدار باشد. به این منظور، بسته به هدف در نظر گرفته شده برای نظرخواهی (استخدام، ترفیع، ...)، می‌توان در طی تحلیل آماری بر هر سؤال ضریب مناسبی اعمال کرد.
۷. هر نیمسال حداقل ۱۰٪ اساتید دارای بهترین نتیجه ارزیابی، به گونه‌ای معرفی و تشویق شوند.

۸. با برگزاری کارگاه‌های آموزشی، به‌ویژه برای اساتید تازه استخدام، توانایی‌های آموزشی آنها ارتقاء یابد.

به‌پیوست ساختار عمومی پرسشنامه پیشنهادی (پیوست ۱) و پرسشنامه نهایی (پیوست ۲)، آمده است. پرسشنامه نهایی، در جلسه مورخ ۱۳۹۴/۱۰/۲۱ شورای آموزشی پردیس فنی، به‌تصویب رسید.

ح.م.، خرداد ۱۳۹۵